

Фиқҳ 197- дарс. Ислом шариатида бир масалада икки хил кўрсатма келган бўлса...

19:00 / 18.08.2022 2378

«لُجْ أَمْنِ»: لَأَقْ مَلْسُوْه يَلْعَبْ نَلْنَعْ هَلْلَاهِ يَضَرَّهُ يَبَأْ نَعْ
نَمْلُهَلْلَاعْمَسْ: لَأَقْ أَذِإِوْ، اُعَكْرَافَعَكَرَأَذِإِوْ، اُرْبَكَرَبَكَأَذِإِفَيَوْبَمَتْؤُيَلُمَاءِمِلَا
اُولَصَفَأَسْلَاجَيَلَصَأَذِإِوْ، اُدْجَسَافَدَجَسَأَذِإِوْ، دَمَحَلَكَلَوَأَنَّبَرَمَهَلَلا: اُولُوقَفُدَمَحَ
هَسْمَحَلُهَأَوَرَ، نُعَمْجَأَسْوُلُجَ.

يَتَحَ اُرْبَكُتَالَو اُرْبَكَرَبَكَأَذِإِفَيَوْبَمَتْؤُيَلُمَاءِمِلَا لُجْ أَمْنِ»: دُوَادُوبَأْظَفَلَو
اُدْجَسَتَالَو اُدْجَسَافَدَجَسَأَذِإِوْ، عَكْرَيَتَحَ اُعَكْرَتَالَو اُعَكْرَافَعَكَرَأَذِإِوْ، رَبَكُي
هَدْجَسَيَتَحَ.

مُثِمِيَدَقْلَهَضَرَمِيَفَوْهُ «أَسْوُلُجَأَوْلَصَفَأَسْلَاجَيَلَصَأَذِإِ»: هُلْوَقِيَدِيَمُحَلَأَلَاقْ
مَلَ، ًامَأَيِقُهَفَلَخُسَانَلَأَوْأَسْلَاجَكَلَدَعَبَمَلْسُوْه يَلْعَبْنَلَاهِيَبَنَلَاهِ
هَيَلَعَهَلَلا يَلْصَيَبَنَلَلَعَفَنَمَرَخَلَأَفَيَرَخَلَابُدَحُويَأَمْنِإَوْدَعُقَلَابُمُهَرْمَأَيِ
يَرَأْخَبَلُهَأَوَرَمَلْسُوْه.

Абу Хурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Имом унга эргашилиши учунгина қўйилгандир. Такбир айтса, сизлар ҳам такбир айтинглар. Рукуъ қилса, сизлар ҳам рукуъ қилинглар. «Самиъаллоҳу лиман ҳамидаҳ», деса, «Аллоҳумма

Роббанаа ва лакал ҳамд», денглар. Сажда қилса, сажда қилинглар. Үтириб намоз ўқиса, барчангиз үтириб намоз ўқинг», дедилар».

Абу Довуд келтирган лафзда:

«Имом фақат унга эргашилиши учун қўйилгандир. Такбир айтса, сизлар ҳам такбир айтинглар. У такбир айтмагунча сизлар такбир айтманглар. Рукуъ қилса, сизлар ҳам рукуъ қилинглар. У рукуъ қилмагунча сизлар рукуъ қилманглар. Сажда қилса, сизлар ҳам сажда қилинглар. У сажда қилмагунча сизлар сажда қилманглар», дейилган.

Ҳумайдий айтади:

«Үтириб намоз ўқиса, барчангиз үтириб намоз ўқинг», деган сўzlари у зотнинг илгариги бетобликларида бўлган. Бундан кейин Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам яна үтириб намоз ўқидилар, одамлар эса ортларида тик туришди. У зот уларни үтиришга буюрмадилар. Албатта, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амалларидан энг охиргиси олинади».

Бухорий ривоят қилган.

Биринчи ривоятдаги «Үтириб намоз ўқиса, барчангиз үтириб намоз ўқинг», дейилган гап ҳақида бир оз тушунтириш бериш лозим.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бу гапни отдан йиқилиб тушиб, ўнг ёнбошлари жароҳатланганда, у зотни кўргани келган саҳобаи киромларга үтириб имомлик қилаётиб айтганлар.

Лекин ҳозирда үтириб имомлик қилган кишига үтириб иқтидо қилинмайди. Агар имом үтириб имомлик қилса ҳам, қавм тик туриб иқтидо қилади, чунки Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам вафот этишларидан олдинги bemорликларида үтириб имомлик қилганларида саҳобаи киромлар тик туриб иқтидо қилганлар.

Умуман, Ислом шариатида бир масалада икки хил кўрсатма келган бўлса, иккисидан охиргисига амал қилинади. Биринчиси мансух, иккинчиси носих бўлади.

Ушбу усулий қоидани имом Бухорийнинг шайхлари Ҳумайдий иккинчи ривоятда баён қилиб бермоқдалар.

Шунинг учун жумхур уламолари: «Ўтириб намоз ўқийдиган имомга тик туриб иқтидо қилинади. Иқтидо қилувчи тик туришга қодир бўла туриб, имомига эргашаман деб, ўтириб намоз ўқиши жоиз эмас», дейдилар.

Имо қилувчи имо қилувчига иқтидо қилиши жоизлиги икковларининг ҳоли бир хил бўлган ҳолат учундир. Аммо имом ёнбошлаб, муқтадий ўтириб, имо билан намоз ўқиши жоиз эмас.

Нафл ўқувчи фарз ўқувчига иқтидо қилиши жоизлиги фарз намози нафлдан кучли бўлганидандир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди